

Частіш за все антропоніми як інтертекстуальний елемент застосовуються в стилістичній фігурі алюзії.

«Під алюзією розуміють стилістичну фігуру, яка полягає в тому, що описуваний факт чи явище дійсності співвідносять зі сталим поняттям, загальновідомим фактом або словосполученням літературного, історичного, міфологічного порядку» [8, с. 63].

Висновки: Власні імена займають значне місце в складі лексики будь-якої мови, у тому числі англійської та української. При порівнянні мов і культур можна виділити спільні та розбіжні елементи. Що більш самобутні мови, які порівнюються, то менше в ній історії було культурних взаємовідносин, то більше вони відрізняються одна від одної. В національних реаліях можна прослідкувати самобутні риси, які й містять розбіжності між культурами, народами. Ономастична лексика дозволяє пов'язувати вивчення англійської мови з літературою та історією англійського народу, його культурою. Актуальність дослідження антропонімів зумовлена тим, що проблема їхньої семантики належить до важливих питань сучасної науки про мову – це засвідчується наявністю публікацій у фахових виданнях сучасного періоду.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ермолович Д. И. Основания переводоведческой ономастики. Д. И. Ермолович. – М.: УРСС, 2005. – 48 с.
2. Бархударов Л. С. Язык и перевод (Вопросы общей и частной теории перевода). Л. С. Бархударов. – М.: УРСС, 2010. – 240 с.
3. Ермолович Д. И. К вопросу о раскрытии содержательной структуры имен собственных в переводе. Д. И. Ермолович. Тетради переводчика. Вып. 18. – М.: Междунар. отношения, 1981. – С. 64–76.
4. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов. О. С. Ахманова. – М.: КомКнига, 2007. – 576 с.
5. Казакова Т. А. Практические основы перевода. Т. А. Казакова. – СПб.: Союз, 2002. – 320 с.
6. Ермолович Д. И. К вопросу о раскрытии содержательной структуры имен собственных в переводе. Д. И. Ермолович. Тетради переводчика. Вып. 18. – М.: Междунар. отношения, 1981. – С. 64–76.
7. Гиляревский Р. С. Иностранные имена и названия. Р. С. Гиляревский, Б. А. Старостин. – М.: Высшая школа, 1985. – 361 с.
8. Мурысов Р. З. Антропонимы в словообразовательной системе языка. Вопросы языкознания. – 1982. – № 3. – С. 62–72.

Кухтин Марія

Науковий керівник – канд. пед. наук, викладач Головацька Ю. Б.

РЕЦЕПТИВНИЙ АСПЕКТ ПЕРЕКЛАДУ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ

Стаття присвячена дослідженню рецепції перекладу художнього твору а також інтерпретації тексту оригіналу. Визначено, що на сучасному етапі художній твір пов'язується не лише з фігурою письменника, але й з фігурою читача, тобто орієнтується на читацьку рецепцію. Досліджено вплив психологічного та рецептивного аспекту при сприйманні перекладу.

Ключові слова: *текст, переклад, рецепція, інтерпретація, твір.*

Наше спілкування з художнім твором – складний психологічний процес, який розпочинається актом чуттєвого сприйняття, що відрізняється від сприймання предметів оточуючого середовища насамперед тим, що має справу не стільки з безпосереднім

впливом фізичних подразників (друкованих букв в літературі, окремих звуків в музиці і т. п.), скільки із дією закодованої символічної інформації, яка здатна сприйматися реципієнтом одночасно великими «шматками». Власне, сприймання літературного твору, (що здійснюється в процесі читання) відбувається як поступально-зворотній процес, під час якого конкретизується схематичність літературного твору за рахунок читацького досвіду, асоціативного мислення й уяви реципієнта, осмислюється художньо-естетична доцільність твору, здійснюється хоча б часткова інтерпретація його компонентів і сенсу в цілому осягаються співвідношення тексту, підтексту і контексту, позицій автора, оповідача, розповідача, ліричного героя, персонажів, їх багатоголосся.

Метою даної статті є дослідження проблеми рецепції оригіналу тексту та його інтерпретації.

Актуальність нашого дослідження визначається необхідністю ґрунтовного дослідження тенденцій, що відбуваються у сфері рецепції мистецьких творів, з'ясування проблем у цій сфері. Зокрема, один із аспектів, пов'язаних зі змінами в естетичному сприйнятті, стосується можливості безпосереднього ознайомлення особи з творами мистецтва.

Художній переклад є одним із найскладніших видів перекладацької діяльності, основним завданням якого є відображення думок і почуттів автора прозового або поетичного першотвору за допомогою іншої мови, перевтілення його образів у матеріал іншої мови. Така необхідність передачі образів породжує ряд труднощів, які постають перед перекладачем. Так, перекладачеві необхідно постійно балансувати між зорієнтованістю на мову-джерело та мову перекладу, а також максимально точно відтворити картину світу, закладену автором у творі.

Саме різноманіття стилістичних засобів художнього твору дозволяє реконструювати таку картину світу, зрозуміти особливості світосприйняття та світовідчуття письменника чи поета, а отже, адекватно перекласти такий художній твір. Власне тому неабиякого значення набуває варіативність відтворення стилістичних засобів оригінального твору. [1, с. 144].

На даному етапі розвитку перекладознавства існує досить мало досліджень, у яких аналіз перекладів розглядають із позиції не стільки лінгвістичного, скільки компаративістичного плану, що є перехідною ланкою до узагальнень у площині естетики. Переклад є не лише формою донесення тексту іншої культури до своєї, а й також виразником когнітивних (ментальних) особливостей культури певного історичного часу. «Література, будучи словесним мистецтвом, особливим чином пов'язана з когнітивно-ментальною сферою і єдина в ансамблі мистецтв є її безпосереднім художнім вираженням», – зазначає Д. Наливайко [2, с. 347].

Відповідно до М. Гловінський існує ряд стилів літературної рецепції, за його словами «факт сприймання» не дається безпосередньо як літературний твір. Дослідник акцентує свою увагу на п'яти групах таких текстів-свідчень:

- до першої групи відносяться літературно-критичні висловлювання про сам процес читання і прочитані твори; друга група містить метакритичні тексти;
- до третьої належать пародії, травестії;
- четверта група – це переспіви і переклади;
- п'ята група – конкретно-соціологічні дослідження читацьких інтересів, функціонування книг у літературному житті [3, с. 531].

Таким чином, М. Гловінський описує рецепцію як «факт сприймання» художнього твору через різноманітні критичні тексти, переклади, переспіви, травестії тощо, що оточують коло читацьких інтересів. Саме ці чинники слугують для глибокого розуміння того чи іншого художнього твору і мають безпосередній вплив на читача.

Важливо зазначити, що переклад є невід'ємною частиною національно – літературного процесу, виступаючи так званим посередником між літературами, без перекладу міжлітературний процес був би неповним.

Художній переклад, як один з каналів комунікації культури, забезпечує конструктивний діалог культур. Саме діалог культур створює умови для паритетного зближення суб'єктів культурного процесу, коли вони «вслуховуються» один в одного, «сприяють» одне одному – а це і є в деякому розумінні цивілізація [4, с. 280].

Проблема «читач та іноземний автор» становить найбільш складний і цікавий предмет порівняльного літературознавства. Взаємодія літератур у різні історичні періоди, починаючи з появи передумов до зближення культур у добу романтизму, відбувалася в нерівних соціокультурних умовах.

У процесі художнього сприйняття М. Бахтін виділяє три етапи, котрі під час живого читання одночасні й неподільні; вчений наполягає на їх смисловому розмежуванні. Перший етап читацької діяльності – етап «вживання» – характеризується тим, що читач освоює життєвий простір героя як власний. Читач ніби зливається з героєм, відчуває, переживає те, що й він. Читач стає читачем – героєм: бачить світ, в якому відбуваються події, стає їх учасником, уживаючись у героя, ототожнюючи його думки зі своїми. Етап «вживання» не здатен абстрагувати читача від реального світу. Повнота внутрішнього злиття читача з героєм, констатує М. Бахтін, не є метою його естетичної діяльності. Естетична діяльність починається на наступному етапі – знаходження, коли відбувається найважливіша естетична подія – зустріч автора й читача. Діяльність автора М. Бахтін називає «активністю того, хто відкривається», діяльність читача – «активністю того, хто розуміє». Зустріч автора й читача багато в чому залежить від уміння першого виразити себе, передати власне ставлення до події, а також від уміння читача зрозуміти автора, тобто розгадати форму, осмислити. За М. Бахтіним, читач певною мірою стає «творцем форми», оскільки форма є вираженням активного ціннісного ставлення автора-творця і того, хто сприймає, до змісту, набуває смислу – це і є етап завершення сприйняття художнього тексту. [5, с. 504].

Переклад художніх творів визначається специфікою історичного періоду, в якому безпосередньо відбувається рецепція твору. Дослідження терміну рецепції у перекладацькому аспекті стало складовою художньої творчості. Відповідно до цього можна виокремити три етапи: виникнення ідеї у свідомості автора і праця над твором; результат цієї праці у вигляді завершеного твору; сприйняття цього твору. Завершення авторського творення художнього тексту є початком появи певної «дистанції» між літературним твором і його рецепцією. Остаточним етапом є сприйняття твору читачем, що потрапляє у мегаполіс нового відношення: автор – літературний процес. Багатогранне взаємовідношення (автор – дійсність – художній твір – читач – літературний процес) не фіксується певною часовою послідовністю [6, с. 410].

Таким чином аналіз творчої настанови перекладача при адаптації літературного твору може сприяти збагаченню уявлень про особливості його сприйняття в конкретних культурно-часових рамках, оскільки в цьому випадку перекладач є не лише посередником між автором оригіналу та його реципієнтами в культурі перекладу, а й інтерпретатором.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кучерюк Д. Ю. Естетичне сприйняття предметного середовища / Д. Ю. Кучерюк. – К.: Наукова думка, 1973. – 144 с.
2. Наливайко Д. С. Теорія літератури й компаративістика / Д. С. Наливайко. – К.: Вид. дім «КиєвоМогилянська академія», 2006. – 347 с.

3. Гловінський М. Інтертекстуальність / Міхал Гловінський // Теорія літератури в Польщі. Антологія текстів. Друга половина ХХ – початок ХХІ ст. / упоряд. Б. Бакули; за заг. ред. В. Моренця; пер. з польськ. С. Яковенка. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – 531 с.
4. Ільницький М. Порівняльне літературознавство: навч. посібник: у 2-х ч. / М. Ільницький, В. Будний. – Л. ВЦ ЛНУ ім. І.Франка, 2007. – Ч. 1: Лекційний курс. – 280 с.
5. Бахтин М. М. Вопросы литературы и эстетики. Исследования разных лет / М. М. Бахтин. – М.: Худ. лит., 1975. – 504 с.
6. Лановик М. Б. Проблеми художнього перекладу як предмет літературознавчої рефлексії: дис. ... д-ра філол. наук: 10.01.06 – теорія літератури / Тернопільський національний педагогічний ун-т імені Володимира Гнатюка. – Тернопіль, 2006. – 410 с.

Максим'юк Марія

Науковий керівник – канд. пед. наук, доцент Куца О. І.

СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ЛЕКСИЧНИХ ІННОВАЦІЙ АНГЛОМОВНИХ СОЦМЕРЕЖ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

В статті розглянуто способи перекладу лексичних інновацій англomовних соціальних мереж, таких як перекладацька адаптація, авторський неологізм та описовий переклад. Ефективність розглянутих способів перекладу пояснено створенням прагматично адекватного еквіваленту в українській мові.

Ключові слова: англomовні соціальні мережі, лексичні інновації, переклад.

Швидкість спілкування сучасного глобального суспільства сьогодні супроводжується невпинним поповненням словникового складу англійської мови. Як швидко англomовні лексичні інновації соціальних мереж стають термінами, чи, взагалі, є вони такими? «Наприклад, ще декілька місяців назад, лексема *tweet*, була маловідома. Сьогодні її сприймають, так само, як дієслово »*to google*» (перекл. «шукати»). Сам термін *google* є винахідливою вимовою терміна *googol* (число 10 в ступені 100). Від нього походить назва компанії Google. Вважаємо, що ця лексема є саме терміном адже на думку сучасних дослідників (Р. К. Махачашвілі, О. М. Головка, Н. В. Лазебна та ін.) вищезгадані терміни *tweet*, *google* є узуалізованими за межами первинних контекстів згідно із автоматизованими електронними базами даних WordSpy, WorldWideWords, The Jargon File» [3, с. 80].

На думку сучасних лінгвістів, відсутність нормативного або номенклатурного еквівалента зумовлює використання англomовного комп'ютерного неологізма як терміна [5; 7; 8]. Наявність відповідних лексикографічних позначок у словниках, які вказують на приналежність вищезгаданих мовних одиниць до сфери обчислювальної техніки, в результаті власних дослідницьких спостережень та підрахунків, вважаємо, що велика частина англomовних лексичних інновацій соціальних мереж та їх похідні є саме термінами [1; 3; 4]. У останніх лінгвістичних доробках з цього питання стверджується, що відсутність перекладних еквівалентів зумовлює необхідність використання ефективних способів перекладу, які допоможуть створити текст перекладу із комунікативним ефектом, відповідним до вихідного повідомлення [2, с. 18]. Отже, метою статті є виокремлення ефективних способів перекладу лексичних інновацій англomовних соціальних мереж українською мовою.

Соціальні мережі як засіб масової інформації є рушійною силою поповнення словникового складу сучасної англійської мови тому, що вони пропонують ефективну